

vanskemu poglavarju, bila jim je odprta gostoljubna hiša. V hiši je bilo vse po evropski urejeno. Tujec ne bi mislil, da je v hiši mohamedovskega poglavarja na Javi, ko ne bi opazil javanskih slug, kateri v rokah nosijo prekrasno olepotičene zlate in srebrne posode z betelom.“ Tudi Javanci izredno ljubijo betelovo perje z gambirom, stolčenim z betelovim orehom in živim apnom, samo da tu te zmesi ne žvekajo, ampak jo porivajo v usta mej prednje zobe in ustnice, pa jo toliko časa sesajo, dokler se v ustih ne nabere kot kri rdeča slina. Siromaki pljujejo to slino, kadar so v hiši, v posode od kokosovega oreha, bogatejši v bakrene, a odličniki in glavarji v zlate posode. Tudi same ženske so prijateljice betelu, in domače lepoticke s tem ostrim sokom iz ust odganjajo od sebe drzne in zoprne častilce. Na Cejlonu, kakor po vsej Indiji, pripovedajo potniki Novare, žvekajo betel ne samo možaki in ženske, temveč tudi deca. Od gabnega tega žvekanja ljudem zobje in ustnice tako porudé, kakor da so krvave.

(Dalje prihonjič.)

Razne reči.

— Presvetli cesar, ki je (bil zadnje dni pri vojaških vajah na Ogrskem ter si ogledal pri tej priliki razstavo v Temešvaru, kjer je bil prav navdušeno vzprejet, peljal se je včeraj dne 17. t. m. ob $\frac{1}{2}$ 9. uri dopoldne skoz Ljubljano v Miramar, da se snide tam s presvetlo cesarico, ki se je s posebnim vlakom, kateri je šel skozi Ljubljano dne 15. t. m. ob 5. uri zjutraj, tjekaj pripeljala.

— Gosp. deželni predsednik baron Winkler se je odpeljal 16. t. m. na Dunaj.

— Nadvojvoda Karol Lndovik je prišel dne 16. t. m. v Trst, ter počakal s svojim počastil društvo „rudečega križa“. Zvečer se je pa odpeljal v Gorico, da si ogleda, kot pokrovitelj, razstavo, ker mu ni bilo mogoče jo odpreti dne 12. t. m. V Gorici na kolodvoru je bil slovesno vzprejet. Zbralo se je tam razun dostojanstvenikov tudi mnogo ljudstva in častna stotnija z godbo, katera je koj pri njegovem prihodu zaigrala cesarsko pesem, na kar je zbrano občinstvo zagnalo gromovito živio in evviva klice: Na gradu so pa naznanili prihod visokega gosta s topovi. Mesto je bilo razsvetljeno. Koj zvečer obiskal je nadvojvoda razstavo, kjer ga je mnogobrojna množica naudušeno pozdravljala. Razstava je bila električno razsvetljena.

— Novi župnik Trnovski veleč. g. Ivan Vrhovnik je nastopil ta torek svojo novo službo. Nekateri župljani so mu nameravali prirediti slovesen vzprejem in so nabrali v ta namen nekaj denarja. Gospod župnik je slovesen vzprejem odklonil ter izrazil željo, da se nabrani denar porabi za dobrodelne namene.

— Premeščenje in imenovanje. Načelnik rudniku v Idriji, nadsvetnik g. Novak, premeščen je v Příbram, na njegovo mesto pride novoimenovani nadsvetnik Plaminek.

— Prememba v posestvu. Kranjska obrtna družba je prodala grajščino v Tržiči baronu Borru.

— Umrl je v Črnem Vrhju nad Idrijo tamošnji župni vikar č. g. Ferdinand Kogoj dne 14. t. m.

— Kaznjeneec Ljubljanske kaznilnice Ignac Dermota, kateri je uže več časa delal v Dravski dolini pri uravnavi hudournikov, ubežal je pred nekoliko dnevi. Minoli ponedeljek so ga našli v nekem gozdu pri Gragrabnu obešenega. Dermota je bil obsojen na 20 letno ječo ter je prestal uže 17 let in dva meseca svoje kazni. Bil je pri dotičnih delih kuhar uže dolgo časa in bi bil najbrže v kratkem pomiloščen. Denarja je imel prihranjenega uže nad 500 gld. Za to je pa tudi čudno, da si je pri takih razmerah končal življenje.

— Ogenj. V noči od torca na sredo so zgoreli hlev, skedenj in šupa posestnice Ivane Množina v Kravji dolini v Ljubljani. Zgorelo je kakih 300 centov sena in slame in več kmetijskega orodja. Pogorelka je bila za-varovana. Zažgali so baje tatje, ki so ukradli nekaj puranov izpod šupe.

— Češpljev semenj v Ljubljani dne 14. t. m. je bil primerno dobro obiskan, ako se pomisli, da je bilo isti dan po okolici več semnje. Pripeljali so na semenj vsega skupaj 1139 glav goveje živine in konj. Za konje je bila boljša nego za govejo živino, ker ni bilo kupcev, ki so odšli večinoma na semnje v Št. Vid, v Žužemberk i. t. d.

— Cena medu v satovji in panjih, ki je bila zadnji teden 28 gld. za 100 kg, je na včerajšnjem čebelnem semnji poskočila na 32 gld. Med v sodčkih se je dobil po 27 do 28 gld. 100 klg. Letina je bila po vsej deželi slaba. Največ blaga je kupil veskar g. Oroslav Dolenc, ki pošilja kranjski med v tuje dežele.

— Gospodarska in kmetijska razstava v Gorici se je dne 12. t. m. slovesno odprla v navzočnosti c. k. namestnika in mnogih drugih dostojanstvenikov. Kranjsko kmetijsko družbo sta zastopala gg. cesarski svetnik Murnik, kot nje predsednik, in Pirc, kot nje tajnik. — Dne 16. t. m. dopoldne je pa otvoril grof Coronino sejo IV. avstrijskega vinarskega kongresa. Župan Goriški je pozdravil kongres v imenu mesta, namestništveni svetovalec bar. Conrad, pa v imenu vlade. Podpredsednika sta grof Wurmbrand in dr. Kodler.

— Pred 125 leti. Zanimivosti iz prve dobe c. kr. kmetijskega društva v Gorici. Tako se zove knjižica, obsegajoča 34 strani, katero je spisal g. Ernest Klavžar o priliki letošnje kmetijske in gospodarske razstave v Gorici.

— C. kr. kmetijska družba kranjska je razstavila na Goriški razstavi vse v deželi nahajajoče se ribe in njim škodljive ribe in živali. Dalje je razstavila zbirko knjig in spisov, ki jih je izdala.

— 100.000 goldinarjev in 50.000 goldinarjev sta glavna dobitka velike Praške loterije. Opozarjamo naše č. bralce, da bode srečkanje uže 15. oktobra.

— Dolenjska železnica. C. kr. deželna vlada kranjska je oznanila naslednje: Visoko c. kr. kupčijsko ministerstvo je z ukazom z dne 3. septembra 1891. l. št. 40.051 naročilo politični obhod delne proge dolenjskih železnic od km. 32 pri Udmatu do dotičnega razpotja na Grosupljem in s tem vred izvršitev razlastitvenih obravnav in ognjevarnih naprav. Podrobni načrti te proge in načrti za odkup dotičnih zemljišč so razgrnjeni na pogled do 30. septembra t. l. pri mestnem magistratu v Ljubljani in pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ljubljani. oziroma pri občinskih uradih v Mostah, v Dobrunjah, v Šmarji in na Grosupljem. Prej omenjena železnična proga se pričinja v Udmatu pri km. 32, drži čez Ljubljano in Gruberjev vodotok, pod Golovcem skozi Kurjo Vas, čez Lavrico, Škofljico, Šmarje na Grosuplje. Gori navedena komisijska opravila se bodo, začevši vsakokrat ob 9. uri dopoldne, vršila po tej vrsti: Dne 5. oktobra t. l. od Udmata do Rakovnika pri meji kat. občine Orlje v kat. občinah Udmat, Poljansko in Karlovsko predmestje in Štepanja Vas; dne 6. oktobra od Rakovnika do Lesičja v kat. občinah Karlovsko predmestje in Orlje; dne 7. oktobra od Lesičja do Rebra v kat. občinah Lanišče, Lipoglav in Male Vrhe; dne 9. oktobra od Sapa do Grosupljega v kat. občinah Sela in Stranska Vas. To se naznanja udeležencem s tem pristavkom, da jim je dano na voljo, pri teh komisijah vlagati ugovore zoper zahtevane razlastitve ali opombe zoper železnični načrt sam.

— Lega Nazionale. Namesto razpuščenega društva „Pro Patria“ osnovalo se je v Trstu novo društvo pod imenom „Lega Nazionale“. Društvo „Pro Patria“ je bilo razpuščeno, kakor je znano, zaradi irredentovskega rovanja in zato, ker se je preočividno bratilo z društvi Adrije, ki imajo zapisano na svoji zastavi: Italia fatta ma non compinta. Da ni „Lega Nazionale“ čisto nič drugega nego prekrščena „Pro Patria“, to je tudi javna tajnost. Temu v dokaz so eni in isti osnovatelji, eni in isti kraji podružnic itd., z eno besedo: društvo „Lega Nazionale“ ni drugega nego „Pro Patria rediviva“. Bitstvo teženj je ostalo nespremenjeno. Kaj pa taktika? „Adria“, priloga uradnega lista za Primorsko „Osservatore Triestino“, pozdravila je „Lega Nazionale“ ter rekla pri tej priliki, da je ob svojem času pozdravila tudi društvo „Pro Patria“, da je pa jako obžalovala neprevidno postopanje tega društva, ki je naposled primoralo vlado, da je je razpustila. Ta „Adria“, priloga u r a d n e m l i s t u, nadaljuje ter pravi, da je prepričana, da bode društvo „Lega Nazionale“ v bistvu imelo isti smoter, kakeršnega je imela „Pro Patria“, da naj bode pa usoda tega zapuščenega društva vodilo novemu društvu, katero si uravna po njem svojo taktiko. „Adria“, priloga uradnega lista, postala je nekako glasilo novega društva „Lega Nazionale“. Ona prinaša, kakor sama pravi, na prijazno prošnjo novega društva vse sklepe in odredbe društvenega vodstva ter prijavlja tudi vsak najmanjši donesek. Mi smo navedli le same dogodke, komentovati

pa nečemo čisto nič. Samo toliko omenjamo, da je namen temu društvu poitalijančevanje slovanskih otrok ob Adriji in drugod. Je li pa poitalijančevanje slovanskega življa ob Adriji koristno naši državi? V tem pogledu se mi seveda ne ujemamo z „Adria“, prilogo uradnega lista za Primorsko. Da „Adria“, priloga uradnega lista za Primorsko, o društvu sv. Cirila in Metoda, ki je eminentno defenzivno ter obsoja vsako potujčevanje, niti ne zine, to se nam zdi potrebno tukaj konstatovati.

— O odpustu generala Kuhna. Ni brez važnosti, kar piše „Berliner Tagblatt“ o tej stvari. Pred letom dni je izšla knjiga, v kateri je neimenovan pisatelj pisal o zadnji francosko-nemški vojski. Pisatelj trdi v tej knjigi, da se k nemške vojske zmagi pripomogle več sreča in pa taktični pogrški Francozov, nego pa vrlost in posebna zmožnost nemških vojskovodij. „Berl. Tagblatt“ pravi, da so kmalu iztaknili pisatelja te knjige v osebi generala Kuhna, ter nadaljuje, da je knjiga izšla sicer po odpustu Kuhnovem, a nenaklonjenost njegova proti Nemcem, ki je izvirala iz nesrečnega leta 1866., bila je obče znana ter je ni Kuhn tudi nikdar in pri nobeni priliki zakrival. Ker se pa ni strinjala s sedanjimi odnošaji, v katerih živi Avstro-Ogrska z Nemčijo, ter ni Nemcem, katerim ni bilo nepoznano njegovo mnenje, ugajalo, da goji take čute tako odličen general avstro-ogrške vojske, zgodilo se je, kar se je moralo, namreč da se je umaknil Kuhn. Je li to res, tega ne moremo niti nečemo trditi.

— Spomenik pok. Viktorju Emanuelu. Kakor je uže znano, bode napravila Italija v Rimu spomenik prvemu kralju zedinjene Italije. Ta spomenik bode, kadar bode gotov, morebiti najogromnejše umetniško delo na svetu ter bode stalo kakih 10 milijonov italijanskih lir. Koliko polente bi se kupilo za ta denar?!

— Drago vino. Župan iz Erbacha na Renu je prodal zadnje dni 600 litrov renskega vina, tako zvanega „Steinberger Cabinet“, iz leta 1868. za 20.000 nemških mark. Steklenica tega vina, ki drži $\frac{3}{4}$ litra, stane torej 25 mark.

— Preobilno pitje piva in njega posledice. Na Nemškem popijo toliko piva, da ga pride na vsakega Nemca 88, na Bavarskem 288, v Monakovem celo 565 litrov na leto. Največ piva popijejo seveda oni, ki služijo po pivarnah. Neki Nemec, ki leži zdaj bolan v Berlinu zaradi preobilnega užitka te pijače, povedal je zdravniku, da je popil na dan do 60 kozarcev piva. Zdravniki trdé, da zbole taki ljudje, kateri pijó preveč piva, najraje za srčnimi boleznimi, in je baje tudi statistično dokazano, da je bilo največ onih, ki so umrli v Monakovem vsled srčnih bolezni, pivarnarjev in pa takih, ki so nenavadno dosti piva popili. Za take ljudi je tudi vnetje pluč prav nevarna bolezen.

— Podzemska železnica med New-Yorkom in Brooklynom. Severnoameriška mesta se ne ustrašijo ni truda ni stroškov, kadar treba zboljšati prometne razmere.

Mesti New-York in Broklyn sta zvezani z mnogimi železnicami, ali te jim ne zadostujejo, zato bodo napravili še podzemsko železnico z dvojnimi tiromi, ki bode ležala 33 metrov pod cestami in ulicami. Dolžina vseh prodorov bode znašala 65 kilometrov. Ker je svet med New-Yorkom in Broklynom jako skalnat, peljali bodo prodori večinoma skozi skalnate plasti. Poslopja podzemskih postaj bodo 100 metrov dolga, 20 široka in 10 metrov visoka. Na vsaki postaji bode napravljenih 6 vlačil, ki bodo povlekla vsako minuto navzgor ali navzdol lahko do 340 oseb. Prodori bodo 9 metrov široki in 7 metrov visoki. Po zračnih ceveh, katere bodo nastavljene na vsakih 20 metrov, bode pa preskrbljeno za ventilacijo. Stroški za to železnico so preračunjeni na 65 milijonov dolarjev. Vozna cena med New-Yorkom in Broklynom je pa uže določena na 3 cent.

— **Most čez Bospor.** Poroča se iz Carigrada, da mislijo napraviti most čez Bospor. Na čelu tega podjetja

sta neka Gourrier in Giano ter stoje za njima ^{Lesseps!} francoski in belgijski kapitalisti. Ta most bode dolg 2000 metrov ter bode opredeljen za potnike, za tramvaj in za železnico. Most se bo zidal med Stambulom in Skadrom in bo vezal maloazijske železnice z mednarodno progo Carigrad - Budimpešta - Dunaj - Pariz.

Budimpeštanske tržne cene z dne 16. septembra 1891.

Pšenica gld. 10.15 do 10.80, rz gld. 9.50 do 9.65, ječmen gld. 6.40 do 6.50, oves (novi) gld. 6.25.

Kurzi na Dunajski borzi dne 17. septembra

Papirna renta	gld. 90.75.
Srebrna "	" 90.75.
Zlata "	" 109.65.
Marijeva renta	" 101.10.
Napoleonori (20 frankov)	" 9.31.
C. kr. cekini	" 5.59.
Nemške marke	" 57.70.

Gospodarstvo.
Poljodjeljstvo, vinogradarstvo, pivničarstvo in vočarstvo.

Cviece i sočivo.
Stočarstvo.
Pčelarstvo.
Svilarstvo.
Ribarstvo.

(9-7)

Gospodarsko-šumarstva

IZLOŽBA

U ZAGREBU

od 15. kolovoza 1891. do 15. listopada

Šumarstvo.

Gospodarski obrt.
Gospodarska tehnika i graditeljstvo.
Učevna sredstva
i
literatura gospodarstva i šumarstva.

Kučni obrt.

Slike i umjetnine.

Izložbena lutrija sa 1001 sgoditkom. — Glavni sgoditak u vrednosti od 10.000 franaka. — Srečka 50 nč.

Velika Praška razstavna loterija.

Glavna dobitka

Zadnji mesec

100.000 gold. in 50.000 gold.

Srečke po 1 gld.

dobijo se pri J. C. MAYER-ju v Ljubljani.